

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év. Budapest, 1898, hétfő, október 24-én. 293. szám.

Panaszos tisztviselők.

Az állami tisztviselők ma tartották szövetségüknek nagygyűlését és sokat foglalkoztak helyzetük anyagi és erkölcsi mizériáival. Sokat, de nem sokan. A szövetekezés, mely a kádáregedek között szabadon virágzik, a tisztviselőnél nem ilyen természetes dolog. A tisztviselőt hosszú évek rendszere s az arra hivatottak közönye lelkiületében annyira átalakította, hogy a tisztviselő ma már a kétségtelen jogaival sem szeret élni. Az ő cselekvési körének ma már nem az a főtörvénye, hogy mit szabad neki és mit nem, hanem az, hogy mi csinál föltűnést és mi nem. Ami föltűnő, az ha nem is tilos, de rossz benyomást tesz (így tartják a fölebbvalók), a tisztviselő tehát legyen lehetőleg esöndes. A büroókban is ez a föerény és sokszor többre becsültetik észnél és szorgalomnál; és a tisztviselők zöme, a sok ezer aggodalmas családapá, szükségből törvénynek fogadja el ezt a természetellenes és emberiesnek sem eléggé emberies állapotot. Azért nem jöhet közöttük létre az asszociáció az az imponáns nagysága és kiterjedtsége sem, mely más társadalmi köröknek annyi sikert szerzett. Azért gyülekeztek ma aránylag kevesen és azért nem is mondható, hogy a magyar államtisztviselők egész testülete hallatott ma panaszos hangot.

De mégis ez a hang figyelemreméltó és rokonszenvet kelt, annál inkább, mert tudható, hogy a kisszámú nyilatkozókkal lélekben együtt van a hallgatag zöm.

Micsoda a tisztviselők panasza és követelése? Panaszuk a rossz fizetés, a szolgálati rendszer ötletszerűsége és igazságtalansága, a társadalmi pozíció elégtelensége, követelése-

sük hát a jobb anyagi helyzet, a szolgálati pragmatika és e kettőnek természetes folyománya gyanánt a jobboldali társadalmi pozíció. Mindezekben a kérdésekben mostanában sokat szeretnek Ausztriára hivatkozni, ahol csak a múlt hetekben emelték fel a tisztviselők fizetését, annyira, hogy az osztrák tisztviselő átlag 40—45 százalékkal nagyobb javadalmazást huz, mint egyenrangú magyar kollégája. Említik azt is, hogy Ausztriában a tisztviselőnek társadalmi állása előkelőbb és politikai szabadsága nagyobb, mint Magyarországon, mélyen elszomorító és vérlázító hát, hogy a magyar tisztviselő mindezekben visszamarad.

Ez a magyar tisztviselők mai hangulata és ehhez más kisebb sérelmek is hozzájárulnak a hivatalszervezetek sok hibásán szőtt szálaiból. A hangulat a mondott okokból, ha nem is lármás, de annál elkeseredettebb és mi azt hisszük, hogy a kormány és a törvényhozás nemcsak méltányosságból, hanem kormányzati érdekekből is bölcsen tenné, ha ezt az ügyet végre a sürgősebb teendők közé sorozná.

A nagy politikai kérdések között egészen simán becsusztatnék egy ilyen szelidébb javaslat is a Ház asztalára. Annál inkább, mert lám Ausztria még sokkal ziláltabb politikai konstellációk között is tudott időt szakítani a tisztviselők fizetésének javítására.

Ezzel különben el is végeztük volna az Ausztriára való hivatkozást. Annál inkább, mert az állami tisztviselők analógiája nem egészen kifogástalan. Az osztrák tisztviselői karnak jobb helyzete ugyanis, a fokozott társadalmi tekintéllyel és a nagyobb politikai szabadsággal együtt, más talajon nőtt másfajta növénynek nevezhető. Ausztriában évszázados

hagyományok, régies, katonás külső jelvények, a „császár kabát”-ja és a császári szolgálat horribilis méltósága övezi a tisztviselőt rejtelmes tekintéllyel. Magyarországon ellenben az államtisztviselő multja alig harmincz éves és tapasztalható is, hogy a hagyományokon alapuló tekintély nálunk még ma is tán inkább a hagyományok tisztviselőjének jár ki — azaz a vármegyének, nem pedig az államnak. A jozefinisztikus osztrák állami hivatalnokot, aki előtt „vigyázz!”-állásba kell helyezkedni, a magyar közvélemény nem ismeri, ez a közvélemény arisztokratikus hajlamainál fogva tényleg nem is azt keresi, hogy állami hivatalnok-e valaki vagy sem, hanem mint szellemi arisztokrata (néha szellemi arisztokratságban szenved), mint szellemi arisztokrata, az államtisztviselői jelleg helyett inkább előképzettségük szerint osztályozza az embereket és így nem minden tisztviselőt ismer el lateinernek. Ezt megváltoztatni hirtelenben nem lehet, ezzel a helyzettel szemben az Ausztriára való hivatkozás nem fogadható el érvelésnek.

A politikai szabadsággal is így vagyunk, mert bármilyen véleményünk legyen is arról, hogy a tisztviselő politikailag meg legyen-e kötve, vagy sem, annyit mégis el kell ismerünk, hogy az az erősebb kormány, amely a nézeteit rá tudja oktroyálni az egész államtisztviselői karra; leginkább hát Ausztria szerencsétlen állapotaira vall rá az, hogy ott tizféle huz és tizféle szavaz a tisztviselői kar; ez ugyanis azt mutatja, hogy ott tizféle nemzet van, és a tizféle nemzeti öntudat vértje olyan erős, hogy arról a felsőbb befolyásolás vértje is visszapattan. Ne irigyeljük ezt az állapotot; és politikai szabadság elvét nem tágálván,

Doktor Müller.

Doktor Müller ma hajnalban meghalt. Meghalt pestisben, négy napos betegség után. Még ma el is temetik, mert az ilyen halottak temetése sietős. A hideg tetemet betakarták szublimátos lepedőbe, úgy tették a koporsóba, amelyet gondosan kitöltöttek szublimátos fűrészporral. És a fakoporsót betették egy érczkoporsóba és ezt is nagy körültekintéssel leforrasztották mind a négy sarkán. Hogy föl ne támadjon, hogy nagyon alaposan el legyen hantolva, hogy egycsöpp párája se jusson valaha eleven emberek közé.

Mert az ő halála a döghalál.

Szegény doktor Müller. Fiatalkor volt és szép és erős. Tanult és okos, aki úgy játszott a halállal, mint a virgoncz gyerek a métával. Mit neki a halál, mit neki a pestis? Ezeret látott, meg tizezeret Indiákon. Ott járt körülötük, nézte, hogy kinlódnak a halálra vált emberek. Látta, hogy fáj az ezer seb, hogyan fakad vér a fekete halál postájaképen. Meg se indult rajta, csak szedte rakásra a döghalál csiráit s mint a mester a rossz diákra, rávált a halál bogaraira:

— Meg se mocczanjatok! Én vagyok a

ti uratok és parancsolótok. Engedelmes rab-szolgák legyetek. Csitt!...

És hozta a zsebében a döghalált messze Indiákról.

Ha sikerült volna neki! Milyen hős volna doktor Müller. A rettenthetetlen Bayard, aki előtt királyok emelnek kalapot. Micsoda nagy férfi lett volna a kis Müller.

Ma senki és semmi. Egy pestises halott, akit mértöldnyire kerülnek. Akit háromszoros koporsóba zárnak és fűrészpor közé. Akit a pap is csak messziről szentel be és a sirásó félve hantol el. Rosszabb, mint Herostrates.

Pedig csak egy lépés, egy hajszál választotta el a halhatatlanságtól. Az a hajszál, az a borotvaélnyi keskenység, amely az örület a genietől elválasztja, az tette a világtudóst országos csapássá. Valahol megbotlott, valahol eltévedt és átokra vált a világokat megszabadító áldás.

Tegnap talán még meglyncheltük volna, ma kalapot emelünk a ravatalánál és holnap talán újra átkozni fogjuk.

Nagy halott; szó se fér hozzá. Amikor ott feküdt a kórágyn, halálra váltán, s az orvosa se merte gyógyítani, mert nem tudta

és mert félt tőle, akkor jegyezgetett hosszú papirosra, írta le a tüneteket, az érzéseket, amik a pestises beteget elfogják. A doktorai nem tudják, hogy mikett érzett, az írásai majd elmondják, ha hetek múlva el merik olvasni.

Nagy halott doktor Müller; teljes a tragikum a sorsában. Elpusztult, mint piczike stréber, de utban volt, hogy világrengető nagyság legyen. Csak egy pillanaton mult, mint a Zaublerlehringnél, aki nem tud a felidézett szellemekkel birni. Elpusztul, pedig ha a kellő pillanatban kimondja a bűvös szót, ura lesz a világnak.

Szegény Müller, szegény pestises halott. Nekiment millió veszedelmeknek, ezer halálnak messze Indiákon, száz meg száz fekete halottat látott elhantolni, s mikor hazatér, megbotlik egy hitvány göbecsen, a szerencsétlen, tudatlan, vigyázatlan Barischon és kiesik a kezéből az üvegedény, amelybe a fekete halált zárta.

Ember volt ő is, mint mi mindannyian. Hitvány, gyarló ember!

És ember, amikor elindulsz világjáró utra, sohase tudhatod, hogy hova érsz! Mert gyarló vagy, hitvány vagy, számár vagy, oh ember!

ismerjük el, hogy az is egészen szép és tűrhető, barátságos állapot, ha kormány és tisztviselői kar között politikailag is harmónia van. A fizetésemelést ugyancsak nem föltétlenül szükséges Ausztriával kapcsolatba hozni. Ausztria idegen állam, hogy ott mi történik, az itt nem praedjudikál. Ezek az osztrák példák hát nem mondanak semmit. De nincs is rájuk szükség.

A magyar államtisztviselőknek minden példák mellőztével is igazuk van, midőn helyzetük javítását sürgetik. Ez az ő erősségük, ezt mindenki tudja, aki a fizetési osztályokat és a szolgálati állapotokat ismeri Magyarországon. És ezt maguk és övéik érdekében kell is sürgetniök. Tegyük ezt minél impozánsabban és minél hangosabban.

Az állami tisztviselők kongresszusa.

Az Állami Tisztviselők Országos Szövetsége kezdett üdvös mozgalmat a magyar állami tisztviselők kara érdekében. Kongresszusra hívta meg a tisztviselőket s ezt a kongresszust ma déli egy órakor tartották meg a vármegyeház nagytermében. Akik megjelentek, lehettek vagy nyolczszázan, annyian voltak, hogy a terem alig a felét volt képes befogadni. A vidékről jöttek küldöttségek, sőt Horvát-Szlavonországból is.

Küldöttséggel képviseltették magukat: Pozsony, Kolozsvár, Nyiregyháza, Komárom, Torda, Zombor, Deés, Kalocsa, Ó-Gyalla stb. Üdvözlő táviratok jöttek: Veszprém, Fehértemplom, Zágráb, Szászrégen, Arad és más városokból.

Magasabb állami tisztviselő alig volt a kongresszuson, csak azok jelentek meg, akik a VIII. rangosztályon alul vannak. Ez szóba is került a tanácskozás során, még pedig olyan körülményként, amely kárára van az ügynök.

A rendőrséget Splényi Ödön három rendőrtanácsos képviselte a gyűlésen.

A tanácskozást Solymossy Miklós (Torda) törvényszéki bíró nyitotta meg, mint korelnök. Ajánlásra elnöknek Orel Géza (Budapest) pénzügyi titkár, jegyzőnek Biró Benedek drt választották meg.

(Elnöki megnyitó.)

Az elnök, miután üdvözölte a megjelenteket, utalt a tisztviselők immár tarthatatlan anyagi helyzetére, mely a tisztviselők szövetségét a mozgalom megindítására ösztönözte. A panaszokat nem most először hangoztatják, eljutottak azok már régebben a kormány elé, sőt a trón számolyához is. Jogszultságát mindenütt elismerték, de azt felelték, hogy az állam anyagi helyzete nem engedi a fizetésjavítást. Pedig úgy áll a dolog, hogy a tisztviselők fizetésének felemelésére fordítandó összeg oly befektetés lenne, amelyet nem emésztene meg a moly és rozsdá, hanem meghozná gyümölcsseit az államnak. (Zajos helyeslés.) Most javították a lajthantuli tisztviselők helyzetét, pedig ezek eddig is jobb sorsban voltak. Méltányos, hogy velük egy vonalra helyezték a magyarokat is. És hogy ne legyen ellenvetés az, hogy csak egy töredék vesz részt az akcióban, a Tisztviselők Szövetsége hívta össze a tanácskozást. Kéri kartársait, hogy ha a fájdalom erősebb hullámokat is ver kebleikben, mégis magyar tisztviselőkhez méltóan adjanak annak kifejezést.

Indítványára a kongresszus a királyt táviratilag üdvözölte.

(Memorandum a kormányhoz.)

Ezután Mezriczky Elek pénzügyminiszteri szemellenőr együttes eljárásra hívta fel kollegáit s felolvasta a kormányhoz intézendő memorandum szövegét, melyet az előkészítő-bizottság dolgozott ki. A memorandum ecsetelvé a tisztviselők helyzetét, utal arra, hogy a sivár életviszonyok már szellemi téren is éreztetik hatásukat. Félő, hogy a tisztviselők lelkesedése és buzgalma, szomorú sorsának zsibbasztó hatása alatt ellankad. Ép ezért kéri a kormányt, hogy sürgősen gondolkodjék az állapot megváltoztatásáról.

(A vita.)

Móczár Elemér számszéki számvizsgáló arra utal, mily nagy csődöt hozott az állami tisztviselőknek az 1893. évi törvény. Helyzetük azóta még rosszabb. Czfira nyomorúságban élnek, jelenük bizonytalan s a jövőjük reménytelen. Példákat említ. Olyik társuk szinte koldulni megy egy kis segítséget a szövetséghez, hát még ha beteg vagy meghal s temetési költség kell. És mégis, mikor a miniszterrel beszélt, ez azt mondta:

— Mit panaszkodik, jobb dloga van egy ötszáz forintos tisztviselőnek, mint egy száz holdas gazdának.

Igy beszélnek a mi államférfiaink, mert csak politikusok s nem emberek, csak miniszterek s nem tisztviselők! (Zajos tetszés és taps.)

Indítványozza, hogy a memorandumot minden tisztviselő írja alá. Végül örvend annak, hogy a gyűlésre elküldte a hatóság embereit, a rendőrség képviselőit, akiknek útján, ami egyenes úton eddig lehetetlen volt, tán eljut öszinte szavuk az illetékes helyre. (Hosszas taps és éljenzés.)

Nagy tetszés közt beszélt egy Horvátországból jött tisztviselő, Huszár Márk (Vukovár) pénzügyi titkár. Náluk a bajok még nagyobbak. Horvátországban az autonóm tisztviselőknek aránytalanul jobb dolguk van, mint a magyar állam embereinek. A legutóbbi törvény a IX. fokozatbelieket a X. fokozatba degradálta — ez volt a fizetésemelés. Horvátországban huszonhét fogalmazói állás van, de ebből husz betöltetlen s ha így tart, mihamar be fog ott ütni a pénzügyi közigazgatási csőd. (Derűtség.) A pénzügyminiszter nemrég rendeletet bocsátott ki a könnyelmű adósságcsináló tisztviselő ellen. Ilyent a szülő nem ismer. Szívvel-lélekkel hozzájárul az indítványhoz.

Berczik István kereskedelmi miniszteri számvizsgáló az ország költségvetéséből vett számadatokkal mutatja ki annak valótlanágát, mintha az állam pénzügyei olyan nagyon kedvezőtlenek lennének. De ilyenek mondják, mikor a gyermek kenyeret kér. (Tetszés és taps.) Ellenben sohasem kedvezőtlen, mindig van pénz, ha — a mama bálba készül . . .

— A kvótára lesz!

Beniczky Barnabás államvasuti hivatalnok szolt ezután. Tréfálkozva kérde, hogy vajjon állami tisztviselő-e ő is? Sokak szerint az államvasuti tiszt nem államhivatalnok. Ő azonban államtisztviselőnek érzi magát, érzi — a nyomoráról. (Nagy derűtség.)

Erre a memorandumot egyhangulag elfogadták s azt, valószínűleg a jövő pénteken, Orel elnök vezetése alatt negyven tagú küldöttség fogja Bánffy Dezső báró miniszterelnöknek átnyújtani.

(Indítványok.)

Indítványok következtek most a napirend utolsó pontjával. Aggházy Gyula miniszteri szemellenőr rámutat arra, hogy a fizetésjavításon felül szolgálati pragmatikára is szükség van. Indítványozza, kérjék fel a Tisztviselők Országos Szövetségét, hogy tárgyalja le mielőbb a készülő javaslatot s terjessze fel sürgősen a kormányhoz. Nem kétli, hogy a kormány is sietni fog vele. Mert csak a pragmatika teremthet a tisztviselői karból egy erős középosztályt, amire hazánkban most nagy szükség van. (Helyeslés.) Ez nemzeti szempont, így lehet s i k e r e s e n megalkotni a magyar nemzeti államot. Ha a kormány ezt a szempontot nem méltatja figyelemre, a nemzet ellen vétkezik. (Zajos tetszés.)

A kongresszus elfogadván az indítványt, felkéri a Szövetséget a szolgálati pragmatika gyors letárgyalására s arra, hogy azt az illetékes helyre megküldje.

Bereghy Endre telekkönyvvezető arra kérte a tisztviselőket, hogy mentül tömegesebben lépjenek be a Szövetségbe, melynek eddig csak 2300 tagja van. Gáman Károly (B. Gyula) pénzügyi fogalmazó felhívta a figyelmet arra, a cikkekre, mely ügyükben a „Pester Lloyd“ hasábjain jelent meg s a legteljesebb jóakaratról tanuskodik. Indítványozza, nyilvánítsa érte egy küldöttség a tisztviselők köszönetét Falk Miksa dr. főszerkesztőnek. (Helyeslés.)

Miután ezt az indítványt is elfogadták, Bányay Béla alelnök, honvédelmi miniszteri irodatiszt konstataált egy sajnálatos dolgot. Azt, hogy valahányszor a maihoz hasonló mozgalmat kezdenek, hiányoznak a küzdők sorából a főbb tisztviselők, hiányzik a tisztviselőkar isztokráciája. Nagy baj ez, mert nincs vezérük. Kéri, hogy fejezze ki a kongresszus sajnálkozását afelett, hogy a kar magasabb állású tagjai nem akarnak a tisztviselők vezetésére vállalkozni. (Hosszas taps és helyeslés.)

Huszár Márk (Vukovár) czélszerűtlennek találná ez indítvány elfogadását. Meghívták a magasrangúakat is, de ha nem jöttek el, ezért követelni rájuk nem lehet. Orel elnök is abban a nézetben volt, hogy a határozatot mellőzni kell s erre áttekintettek attól.

Ezzel a napirend kimerült s a kongresszus szétoszlott.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

Képviselői beszámoló. Mezössy Béla, a nagykállói választókerület függetlenségi párti képviselője, ma tartotta beszámolóját választói előtt. A kiegyezés kérdéséről beszélt választóinak, a függetlenségi párt intenczióihoz híven. A beszámoló után banket volt.

A magyar liturgia ügye.

A magyar görög katolikusok egy kiválóan informált férfia írja nekünk a magyar liturgia ismeretes ügyéről ezeket:

A magyar liturgia ügyében Róma néhány hét előtt, mint akkor egyedül az „Országos Hirlap“ regisztrálta, újabb dekretumot adott ki és ebben szigorúan utasította a magyar görög katolikus püspöki kart, hogy tegyen jelentést, mennyiben tett eleget annak a rendelkezésnek, hogy a magyar liturgiát ki kell szorítani az egyházi életből.

Ez a dekretum a Rómában mind inkább erősödő szláv áramlatnak volt a kifolyása. Képzhető hát, hogy a magyar liturgiát sürgető görög katolikus papok között mily óriási visszatetszést keltett. Erről a dekretumról azóta tudomást szerzett nemcsak a munkácsi és eperjesi püspökség összes papsága, de a többi görög katolikus ritusu papság nagy része is.

És mégis ma az az örvendetes tény közölhető, hogy ez újabb dekretum ellenére is a magyar görög katolikus papok nemcsak hogy nem riadnak vissza a magyar liturgia védelmétől, de ők még azokból a hitközségekből is követelik, és pedig állásuk megnevezése mellett, az országos bizottság által kibocsátott iveken, a magyar liturgiát, amelyekben kívülök egyetlen hívő sem tud magyarul!

Ez a papság ugyanis nagyon helyesen fogta fel helyzetét; mert nem a maga kényelmeért, de a jövőd nemzedék hitének megmentéseért követeli a magyar liturgiát. És pedig nem a hitközség, de csakis a maga nevében.

Ugy áll ugyanis a dolog, hogy a görög-katolikusoktól lakott, erősen magyarosodó felvidék előbb-utóbb nemcsak teljesen elsajátítja a magyar nyelvet, de azt annyira megkedveli, hogy még templomában sem kíván más, mint magyar nyelvet hallani.

Az utolsó harmincz év története legalább ezt mutatja. Minden felvidéki görög-katolikus egyház, amint megmagyarosodott, nyomban követelte a magyar liturgiát is és ha ellenkezett a papja, a hívek hitehagyással fenyegetődtek.

Igy tebát az előtt az alternatíva előtt áll a hazafias görög-katolikus papság, hogy vagy elveszti híveit és ezzel a szláv befolyásnak áldozatul dobja oda egyházát, vagy pedig enged kívánalmaknak és akkor vallásának megment egy hatalmas hívő tábor, amelynek nincs más bűne, mint csak az, hogy Istenét anyanyelvén akarja imádni.

Melyik helyesebb most már? A rendeletet rideg végrehajtása-e, avagy a prudentia pastorali?

alkalmazása, amelyért kiközösítést (exkommunikációt) szeretnének némely szláv papok kicsikarni Rómától a magyar liturgiát végzőkre?

Nem tudni Firczak és Vályi püspökök milyen választ adnak majd Róma legújabb dekretumára, annyi azonban bizonyos, hogy ez a két püspök, ha csak nem akarja elveszteni híveinek óriási részét, a magyar liturgia kitiltására nem tehet semmit.

Most már az országos bizottságnak kell hát felvenni a tárgyalásokat Rómával; mert e nélkül győzelemre soha sem lehet vinni a magyar liturgiát.

Igaz ugyan, hogy a lengyel és oroszországi katolikusok helyzetének javításáért igen kedveznek most Rómában a szláv érdekeknek, de az is igaz, hogy ily érdekért a kétszázézer magyar görög katolikus lelkiüdvét nem lehet kockáztatni.

Az ügy ébrentartásáért különben Firczak Gyula munkácsi püspöknek kell legtöbbet szentvednie, mert a románok és horvátok őbenne látják a magyar liturgia legerősebb védőjét, de hát ez nem baj; mert hiszen valamint eddig nem ártott a munkácsi püspök egészségének a román- és horvát lapok bel- és külföldi támadása, úgy, hitünk szerint, a jövőre sem fog ártani az, mert Firczak bizonyosan nem kezdett volna bele ennek az ügynek felkarolásába akkor, ha nem érzett volna elég erőt magában ahhoz, hogy férfiasan szembezáll minden támadással.

És mert így áll a dolog, mi még Róma eme legújabb intézkedése után is, bizalommal nézünk a magyar liturgia győzelmé elé.

KÜLFÖLD.

A német császári pár utazása. Konstantinápolyból táviratozza tudósítónk: A német császári pár és a szultán tegnap délután harmadfél órakor nagy katonai pompa kifejtése mellett mentek Dolmabagdsébe és az összesereglett lakosság az egész ut mentén lelkesült „csokjasa!” kiáltásokkal és tapssal üdvözölte őket. A Dolmabagdsében adott villásreggelin a kíséret, a német nagykövetség tagjai és a főméltóságok vettek részt. Azután cerele volt, mire a kíséret elbucsuztak egymástól. A császári kíséret hajóraszállása ötödfél órakor kezdődött. A palotától a kikötőhelyig három szakasz katonaság állott zenekarral és zászlókkal sorfalat. Bucszásra megjelent a hadügyminiszter, a tengerészeti miniszter, számos tábornok és hadsegéd. Háromnegyed öt óra tájban lépett ki a palota kapuján a szultán, karonfogva vezetve a császárnét és utánuk ment Vilmos császár. Mialatt a felségek végigmentek a katonaság sorfala között, a zenekar a német himnuszt játszotta. A bucuzás rendkívül szíves volt. A szultán többször meghajtotta magát a császárné előtt és ismételt kezét szorított vele. Vilmos császár ismételt, hosszas kézszorításai bucuzott el a szultántól. Mikor a disz-kajik, amelyben a császári pár és legszűkebb kísérete foglalt helyet, a parttól elindult, a szultán bucuzással még egyszer köszönt, amit a császári pár szívbőliesen viszonozott. Erre a szultán eltávozott a kikötőhelyről. Mialatt a császári pár a csónakon a „Hohenzollern” hajóhoz ment, a német telep tagjai, akik csónakokon a német hajóraj közelében voltak, lelkesülten üdvözölték őket. A császári pár közeledtekor a „Hohenzollern” yachton, valamint a török hajókon a német és a török matrózok „csokjasa!” és hurrah-kiáltásai közben eldördültek az üdvözlő lövések. Öt óra már elmúlt, mikor a „Hohenzollern” és a „Hertha” elindult az ágyuk döngése közben. A „Heila” már délelőtt elindult. A parton összegyűlt nagy sokaság lelkesült ovációkban részesítette a császári párt. Az „Iszmir” hadihajó, amelyen Kamphoevenner basa és a berlini török nagykövet megy nagy kísérettel, nemsokára szintén elindul. Az elutazás alkalmával, úgy, mint a megérkezéskor, a dolmabagdséi palotán a császári lobogó és a galatai tornyon a német zászló lengett. Az időjárás szép volt.

A Dreyfus-ügy.

Páris, október 23.

Uj rejtély tartja izgatottságban a francia főváros lakosságát. Néhány ellenzéki lap azt az együgyű hirt bocsátotta világgá, hogy Dreyfust már visszahozták és a Mont-Valérien-en helyezték el. A hír maga olyan gyerekes, hogy komoly szóra sem érdemes. Daczára ennek, a lapok enquete-et tartottak, a melyen aztán kiderült, hogy a Mont-Valérien új lakója nem Dreyfus, hanem valami ismeretlen.

A „Soleil” szerint a Mont-Valérien-en hat szobát tartanak készen újabb foglyok befogadására. A hadügyminiszter szigorú rendeletet bocsátott ki, melyben a tiszteknek és legénységnek a legmélyebb diszkrecziót köti a lelkére.

A szocialisták tudvalevőleg tegnap a Saint-Fargeau-teremben, a Quartier Belleville-ben nagy meetinget akartak tartani, ahol Jaurés, Gérault-Richard, továbbá Vaillant és Déjeante képviselők a Dreyfus-ügyben beszédet voltak mondandók. Mikor a szocialisták nyolcz óra tájban a terem előtt gyülekezni kezdtek, azt zárva találták s az egész környéket erős rendőri kirendeltség tartotta megszállva. Déjeante, aki az elsők között jelent meg, hiába tiltakozott a rendőrség beavatkozása ellen. Ekkor az utcán meg akarta magyarázni az összegyűlt tömegnek, hogy a gyűlést miért nem lehet megtartani, de a rendőrség megakadályozta abban, hogy szóljon.

A rendőrök a tömeget szét akarták osztani, mire valóságos harc keletkezett a rendőrség és a szocialisták között. A tömeget — vagy kétezer embert — két csoportra szakították és így visszaszorították.

Időközben azonban megérkezett Jaurés és Gérault-Richard egy újabb csapat szocialistával.

Erre újból kitört a harc a nép és a rendőrök között. A rendőrség kénytelen volt kardját használni és ütötte-rugta a tömeget, miközben tizenöt embert elfogtak. A szocialisták egy része a vársáncokhoz vonult vissza, ahol Vaillant a szabadban beszédet mondott. De a rendőrség ide is utánuk nyomult és a harcot csaknem késő estig folytatták.

A szocialisták bizottsága még az éjjel tiltakozó nyilatkozatot szerkesztett, mely e szavakkal végződik:

— Páris népe nem fogja az utolsó szót a reakciónak átengedni.

A sajtó tulnyomó része, még a revizió-párti lapok is felhívják a szocialistákat, hogy mondjanak le ama tervükről, mely szerint kedden a Concordia-téren nagy tiltakozó gyűlést akarnak tartani. A nyilvános rend felforgatásáért — ugymond — a felelősséget Dérouléde nacionalista bandáinak kell átengedni. Clémenceau és Milleraud is ily értelemben írnak.

Mint hírlik, a revizió tárgyalása a semmitőszéknél három napot fog igénybe venni. A döntés e hónap 31-ére várható.

Ma délután a szocialista felügyelő-bizottság újabb népgyűlést rendezett, amelyen körülbelül ezren vettek részt. A rend fontartására megtették a kellő intézkedéseket. Sébastien Faure anarchista beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy elérkezett a férfias elhatározás ideje, mert államsíny van tervben. A Dreyfus-ügyre áttérve, megtámadta a vezérkart, Déroulédet, Drumont-t és Rochefort-t, akikkel a szocialistáknak le kell számolniuk. A gyűlés végül oly határozatot fogadott el, amely fölhívja a szabad polgárok mindegyikét, hogy egyesüljenek a reakció ellen, a szabadság védelmére. Rendzavarás nem történt.

TÁVIRATOK.

Rosebery beszéde.

Perth, október 23. Rosebery lord tegnap itt beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy kivihető terv nélkül a lefegyverzési javaslatnak kézzelfogható eredménye alig lehet. Nagy elismeréssel adózott az orosz-czár fáradozásainak és megjegyezte, hogy az európai béke most főképp a nagy fegyverkezéstől való félelemtől függ. A fasodai kérdéstről úgy nyilatkozott, hogy reméli és hiszi, hogy Marchand expedíciójának célja csak a buvárkodás volt. Ezt a hitet a francia külügyminiszter nyilatkozatai ébresztették benne. De ha Marchand nem a civilizáció, hanem az uralomvágy és hatalmaskodás emisszáriusa, akkor egészen másképp alakul ez az ügy. Egyiptom csak azt hajlotta újra uralma alá, ami a francia kormány kijelentései szerint is Egyiptomé. Rosebery így végezte beszédét: Ha a nemzetek nagyok akarnak lenni és békében élni, ezt csak úgy érhetik el, ha bölösen tisztelgetnek a mások jogait, illetőleg a nemzetközi jog határozatait és nem tesznek semmi olyast, ami a világbékét veszélyeztethetné.

Spanyol kormányválság.

Madrid, október 23. Hír szerint Polavieja tábornok kihallgatása alkalmával kijelentette a regens-királynőnek, hogy a végleges béke aláírása előtt nem vállalkozhatik a kabinetalakításra.

Madrid, október 23. Az „Imparcial” szerint a hadügyminiszter kijelentette, hogy Sagasta miniszterelnök beadja lemondását, ha a minisztertanács nem hagyja jóvá a madridi főkormányzó eljárását.

Bulgária és Szerbia.

Szófia, október 23. A bolgár távirati ügynökség jelenti: A belgrádi lapoknak az a tendenciózusan terjesztett hirt, hogy a szerb hadgyakorlatok alatt két bolgár kismet fogtak el, valótlán és itt egyenesen sértésnek tekintik. A bolgár lapok pártkülönbség nélkül fölháborodásukat fejezik ki a szerbiai fondorkodások fölött.

A bolgár szobranje összehívása.

Szófia, október 23. Ma tették közzé azt a rendeletet, amely a szobranjét október 15/27-ére hívja össze.

A fasodai kérdés.

Páris, október 23. A „Figaro” szerint a kormány a kamara összeülésekor nyilatkozni fog a fasodai ügyben, hogy a parlament autorítására támaszkodhassék.

Harcz a feketékkel.

Brüssel, október 23. A Kongo-államból érkezett távirat szerint Glorie hadnagy, akit D'Hanis báró küldött ki a lázongó batetelák leverésére, Uviránál teljesen megverte a lázadókat. A batetelák kilenczven halott hátrahagyásával megfutottak.

HIREK.

Lapunk mai száma 8 oldal.

— A király Budapesten. Ő felsége a király ma este Bécsből elutazott Budapestre. Reggel öt óra után érkezik a fővárosba, innen pedig azonnal tovább utazik Gödöllőre.

— Horvát Boldizsár betegsége. Horvát Boldizsár állapota tegnap este óta javult. Az éjszaka nyugodtan töltötte s estétől reggelig nem is volt ébren. Ma a reggeli után ismét elaludt s délfelé, mikor fölébredt, egészen jól érezte magát.

— Németek és csehek. Prágából táviratoznak: Az Alsó Venczel-téren két német diákra botokkal támadtak. A támadók egyikét letartóztatták, egy másik elmenekült, daczára annak, hogy üldözésre vették. Erre a felingerült tömeg egy kereskedőseged ellen fordult és egész a német kézmű-

ves-egyesület helyiségéig üldözte, ahová az üldözött ember bemenekült. A rendőrség megakadályozott minden további kihágást. Egy mellékutczában letartóztattak egy czipészlegényt, mert egy diákot botjával megütött. Este egy csapat fiatal suhanczot, akik énekelve vonultak végig a Tábor-utczán, szidalmakkal illették s ez alkalommal két embert letartóztattak.

— **A katolikus kör 26-án felolvasó estélyt rendez.** A felolvasók: Hummer Nándor, Valnicsek Béla, Erdélyi Zoltán és Solyomossy Sándor dr.

— **Bíróhalál — ártatlanul.** Varsóban és egész nyugati Oroszországban most egy kiderült rettenő jogi tévedés kelt méltó feltűnést, melynek néhány év előtt egy jómódu korcsmáros esett áldozatul. A dolog így történt: Lublin kormányzóság Bychava nevű városkájába 1892. februárjában egy gazdag kereskedő érkezett, aki a városka egyetlen fogadó-jában szállott meg. A kereskedőt másnap holtan találták ágyában. Habár a vendéglős, Cizek, kijelentette, hogy vendégét szivgörcs ölte meg és bár az orvosi vizsgálat nem fedezte fel valamely külső erőszak nyomait, mégis a kormányzóság elnökével együtt letartóztatták, mivel a cselédség ellenük vallott. Cizeknek Psatka nevű szolgálója eskü alatt vallotta, hogy látta, amint gazdája a vendéget éjszakának idején megfojtotta és kirabolta. Psatka kedrese pedig, aki szintén a vendéglő szolgálatában állott, súlyosbította ezt a vallomást azzal a kijelentéssel, hogy látta, amint gazdája a rablott pénzt a kertben egy fa alatt elásta. A fa alatt tényleg találtak is ötven rubelt, minélfogva Cizek bűnösségét kétségtelennek találták és halálra ítélték. A szerencsétlen ember kétségbeesetten bizonyította ártatlanságát, de ez mit se használt és bitón kellett meghalnia. Néhány hét előtt történt aztán, hogy Psatka összeveszett egykori kedvesével, akit időközben feleségül vett. Pörlekedésükre figyelmesekké lettek a szomszédok és ezek hallották, amint egymást kölcsönösen azzal vádolták, hogy a Cizek-pörben hamisan tanuskodtak. Feljelentették őket, mire megindították ellenük a vizsgálatot, amely aztán kiderítette a kivégzett korcsmáros ártatlanságát. A két elvetemedett teremtés ugyanis a következőket vallotta: A korcsmárosnak megvolt az a rossz szokása, hogy készpénzét a kertben elásta. Ezt kileste a két cseléd és gazdájukat rendszeresen meglopták. Csúpan ötven rubelt hagytak egy fa alatt, és midőn az a kereskedő a fogadóban meghalt, kieszelték a gyilkosság meséjét, hogy így maguk megszabaduljanak gazdájuktól, aki esetleg fölfedezhetné lopásukat. A gonosz lelkű hamis tanúk most a börtönben várják gaztettük megtorlását.

— **Színészi házasságok.** Ugy látszik, a kolozsvári színészeknek megy legjobban a dolguk, mert ott legtöbbnek házasodnak. Pár hét lefolyása alatt többrendbeli házasság történt. Így Kassai Károly feleségül vette Lévai Bertát, Leövey Leó pedig Szabó Ilonát. Solti Helén, a naiva is férjhez megy, de nem színészhez, hanem egy biharmegyei szolgabíróhoz. Még több házasság is van készülőben.

— **Katonatiszt és szerkesztő.** Csunya botrány színhelye volt tegnap este — mint lapunknak írják — Lugos egyik legnépesebb utcája. A „Süd-ungarn“ című lap szerkesztője mit se sejtve haladt végig az utcán, mikor szembekerült vele Klein honvédtörzsorvos. Klein alig hogy megpillantotta a szerkesztőt, megtámadta és kivont kardjával a fejére sújtott. A megtámadott szerkesztő erre sulyos botjával a törzsorvost arczul ütötte és ki tudja milyen vége lett volna a csunya utczai harcznak, ha az összecsdődött nép a harczoló feleket széjjel nem választja. A támadásra az adott okot, hogy az említett lap éles hangú cikket küldött a katonaszabotási dolgokról, melyek most vizsgálat tárgyát képezik. A cikk nem említett neveket, de azért Klein törzsorvos az ügyet magáévá tette és a lapszerkesztőt fegyveres elégtételadásra akarta kényszeríteni. A hírlapíró azonban kijelentette, hogy csakis az illetékes bíróság előtt hajlandó tárgyalni az ügyet és ezért idézte elő a törzsorvos az utczai botrányt.

— **Hivatalvesztésre ítelt — szülésznő.** Komoró szabolcsmegyei községben a tél folyamán nagyban dühöngött a Várkonyi-féle földosztó szoczializmus. Ugy látszik, az izgatások a községi szülésznő kebelében is fogékony talajra találtak. Erre mutat legalább az a körülmény, hogy a nevezetes hivatású asszony a többi szoczialisták lecsöndesülte óta sem adta fel elveit, sőt azokat folyton hirdeti. Izgatásait már a kisvárdai főszolgabíró sem néhette nyugodtan, kivált mert többen följelentették olyan hírek terjesztése miatt is, amelyek a családi élet legbelsőbb titkai közé tartoznak. Megindították ellene a vizsgálatot, melynek az lett a vége, hogy Tóth Lajosné, Komoró községi szülésznő fegyelmi vétségben hűnösnek találván, hivatalvesztésre ítéltetett.

— **Kifosztott pénzeslevél.** A makói postahivatalban — mint tudósítónk jelenti — tegnap tizenháromezer forintot adtak fel. A pénzt a felvevő postahivatalnál tették borítékba, melyet aztán a posta pecsétnyomójával pecsételtek le. A pénzeslevél meg is érkezett a címzetthez, de — jöllehet a pecsétek érintetleneknek látszottak — mégis négyezer forint hiányzott belőle. A pénzeslevél három mozgópóstán ment keresztül. Tüzetesebb vizsgálat után kitűnt, hogy a pecséteket éles késsel levették és aztán újra visszaragasztották. A titokzatos postalopás ügyét Balogh Samu vizsgálóbíró vette a kezébe, aki szigorú vizsgálatot indított a postaszemélyzet ellen.

— **A leghosszabb bizottság.** Az „Országos Közegészségi Egyesület iskolaorvosi szakbizottságából a székesfővárosi iskolák egészségügyi megvizsgálására kiküldött bizottság“ (ugy-e, elég hosszú cím?) október 26-án, november 9, 16 és 23-án előadásokat tart. Az előadók: Rigler Gusztáv dr., Schusny Heinrich dr., Steiner Samu dr., Waldmann Fülöp dr.

— **Rejtélyes őrült.** Érdekes eset foglalkoztatja a pozsonyi rendőrséget. Tegnap délután ugyanis feltűnő magaviselete miatt letartóztatott egy idegent, aki — mint utóbb kiderült — Bécsből jött és Schlosser Károlynak hívják. Mivel az illető az elmeháborodottság kétségtelen jelei mutatkoztak, orvosi vizsgálat alá vették s ez alkalommal egy friss lösebet vettek észre a mellén, mely egyszerűen tapasztalással volt beragasztva. A seb eredetére nézve a szerencsétlen ember megtagad minden fölvilágosítást.

— **Beszakadt templom.** Veronából táviratozza tudósítónk: Santa Lucia külvárosban a tatarozás alatt levő templom födelének egy része beszakadt. Eddig három halottat és hat sebesültet húztak ki a romok alól. Azt hiszik, hogy a romok alatt még több szerencsétlenül járt van. Egy későbbi távirat jelentése szerint a Santa Lucia külvárosban történt szerencsétlenségűl öt ember vesztette életét és hat megsebesült, köztük néhány sulyosan.

— **Gyilkosság az erdőben.** A sencei erdőben — mint tudósítónk írja — egy agyonlőtt ember holttestét találták. A szerencsétlen ember lösebéből még patahzott a vér, mikor ráakadtak, de teste már egészen kihűlt. — A közelében egy puska-találtak. A körülmények kizárják az öngyilkosságot és kétségtelenné teszik, hogy gyilkosság esete forog fenn. A meggyilkolt kiletét még nem sikerült kinyomozni. A vizsgálatot megindították.

— **Valódi Jaeger tanár-féle normál-alsóruhákat (Benger gyártmánya) kötött és szövött gyapjú-árúkat ajánl Hayek Adolf Szervita-tér „a vadászhoz“.**

Naplrend.

Naptár: Hétfő, október 24. — Római katolikus: Rafael főa. — Protestáns: Rafael, — Görög-orosz: (október 13.) Probusz. — Zsidó: Marcheschvan 8. Scheni bjt. — Nap két 6 óra 17 perczkor reggel, nyugszik: 4 óra 38 perczkor délután. — Hold két: 2 óra 10 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 12 perczkor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4—5-ig.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órától kezdve.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig. **Nemzeti muzeum:** Természettár, nyitva délelőtt 9—1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthető meg.

A „Hódoló diszfelvonulás“. Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrásy-ut végén, látható reggel 9-től este 6 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekek jegy 30 krajczár.

A bécsi pestis.

(Távirati tudósítások.)

Napról-napra rosszabb hírek érkeznek Bécsből. Tegnap két új megbetegedés, ma Müller dr. halála. A fiatal orvos tragikus vége megdöbbenést keltett a különben is izgatott városban.

Pöcha ápolónő állapotában este rosszabbodás állott be, ami még fokozta a hangulat izgatottságát. Megnyugtató és vizsgálató csak az a körülmény, hogy újabb megbetegedés nem történt és a fekete halál nem lépett ki a körülzárt területéről.

A mai napnak ezeken kívül semmi nevezetesebb mozzanata nem volt.

(Müller dr. halála.)

Müller dr. vasárnap reggel félöt órakor meghalt. A harminczhárom éves orvos 1897-ben résztvett a bombay-i pestis-expedícióban. Rendkívül érdekes a szerencsétlen orvosnak itteni működése. Indiában ezernél több pestis-betegét vizsgált meg és semmi baja sem esett. Bécsben pedig a kevésbé veszélyes kísérletezést életével fizette meg.

Müller dr. indiai tapasztalatairól könyvet írt, amely legközelebb meg fog jelenni. A mű tüzetesen foglalkozik a pestisbetegséggel és nagy szolgálatot tesz majd az emberiségnek.

Müller esetéből az a fontos következtetés vonható le, hogy a betegség csak akkor megy át a betegről egészséges emberekre, ha már teljesen ki van fejlődve. Ez különösen azért oly nagy fontossága, mert a legjobban attól féltek Bécsben és Budapesten is, hogy Barisch és a vele érintkezett emberek már az alatt az idő alatt is fertőztek meg másokat, amikor még nem tört ki rajtuk a betegség.

Igy azonban egészen bizonyos, hogy a betegség teljesen lokalizálva van.

Müller dr. végzetes hibát követett el azzal, hogy Barisch magá tette bele a koporsóba. Midőn Müller dr. maga is megbetegedett, megállapította a diagnózist, a saját testén figyelte meg a betegséget, — sőt feljegyzéseket is tett róla. S már az éjjel folyamán beállott nála a delirium.

Müller dr. holttestét egy sublimátumba áztatott vászonerítőbe tették, anélkül, hogy ezen műveletnél a holttestet megérintették volna.

Ezután beszurkozott, karbolba áztatott, fűreszpórral töltött fakoporsóba tették, amelyet légmentesen elzártak. Ezután a fakoporsót desinficiált vászonerítőbe, majd érczkoporsóba tették, amit aztán hermetice elzártak.

A temetés holnap reggel lesz. Az infekciókórházból a Centralfriedhofba viszik a holttestet.

A rokonok nem állhatnak fel a sir közelében. A pap is csak nagyobb távolságból végezheti a beszentelést.

Délután sok koszorút küldtek a koporsóra az elhunyt orvos barátai és ismerősei.

(Pöcha állapota.)

Pöcha Albina napközben jobban érezte magát, mint tegnap. Ma este rosszabbodott az állapota. A többi izolált ember jól érzi magát és semmiféle jelét nem mutatja a pestis megbetegedésnek.

(Hivatalos jelentések.)

Pöcha ápolónő állapota változatlan. Teljesen eszméletlenül van; hányása nincs; melle jobboldalán nyilalást érez; váladék van.

Hochegger ápolónő az éjet jól töltötte; hőmérséklete reggel normális volt; kismérvű oldálnyílalásról panaszkodott; váladék nincs; állapota nem gyanús. Délben hőmérséklete 37,3 fok volt; oldálnyílalása megszűnt, de a vállában érzett fájdalmat; étvágya jó.

Noe szolgának semmi baja; hőmérséklete 37,3 fok.

A többi három internálnak a hőmérséklete rendes.

A különböző kerületekben orvosi megfigyelés alatt állókról egytől-egyig kedvező jelentések érkeznek.

A permanens-bizottság ma délelőtt megállapította a Müller dr. temetésére vonatkozó intézkedéseket.

Ma este 6 óra 30 perc körül a következő orvosi jelentést adták ki:

Pöcha ápolónő hőmérséklete 38,9 fok; érverés 104; lélegzés 28; hányása nincs; a váladék igen csekély; teljes eszméletnél van; fájdalmak nincsenek.

Hochegger ápolónő hőmérséklete 37,5 fok; oldalnyílása nincs; váladék nincs; jól érzi magát. A mikroszkopikus vizsgálat nem derített ki köpetében sem tuberkulózis-, sem pestis-bacillust.

A kezelőorvos és az ápoló apácák hőmérséklete normális.

Noe hőmérséklete 37,3—37,2 fok; teljesen jól érzi magát.

A többi három internálnak nincs semmi baja.

A kórház ma már nem ad ki több orvosi jelentést.

A permanens-bizottság délelőtt 10 órakor és este 6 órakor tartott ülést.

A pestis-bacillus Budapesten.

Az a szinte megmérhetetlen veszedelem, amely Bécsre érte, a mi fővárosunkat is komolyan fenyegeti. Nemcsak az osztrák fővárosban, itt is tenyésztették az indiai pestis bacillusait. Ma azonban az ettől való félelem mind fölöslegessé vált, mert a veszedelmes lényeket elpusztították.

A múlt év tavaszán a közegészségtani intézet is, Müller Ottó és Högyes Endre tanárok laboratóriumai is szereztek ilyen bacillusokat. Könnyű volt ez s talán még most sem valami nehéz dolog. Prágában van egy laboratórium, amely üzletszerűen tenyészteti az összes fertőző betegségek baktériumait a különféle tudományos intézetek és az orvostudomány buvárai számára. Ez az intézet két forintért ad egy-egy kis üvegben bármely fajtaból annyi baktériumot, amennyivel akár egész Budapestet elpusztíthatnák. Az árusítás ugyan csak tudományos célokra történik, de ki ellenőrizheti azt, hogy valaki nem él-e vissza valamelyik orvos nevével s nem hozat-e néhány adagot a zselatinós dőghalálból. Ezer szerencse, hogy egy-egy megtévedett ember még erre nem vemedett.

Budapestre nem a prágai baktériumtenyésztő intézetből hozták az indiai pestis bacillusait, ide a veszedelem színhelyén járt orvosok juttatták — baráti szivességből.

Mind a három említett laboratóriumban tenyésztették a múlt év nyarán a pestis terjesztőt, de csak a közegészségtani intézetben maradtak elevenen, amelyet Fodor József egyetemi tanár vezet. Pertik és Högyes tanárok laboratóriumaiban még az idei tavasz elején elpusztultak a bacillusok.

Ezt a napokban, Högyes tanárnak a bécsi veszedelemről való véleményének kapcsán említettük is, s a hír mindenütt nagy megdöbbenést keltett. A fővárosban tegnap-tegnapelőtt élénken pertraktáltak azt a veszedelmet, amely Budapestet fenyegette.

Fodor egyetemi tanár, nehogy a pestis megtörténhető behurcoltatása esetén a közegészségtani intézetet vád vagy gyanu érhesse, elhatározta, hogy a bacillusokat, amelyekből már nem csekély mennyiségűt tenyésztettek, megsemmisíteti.

Ez ma délelőtt tizenegy órakor történt meg, a közegészségtani intézetben több orvos jelenlétében.

A bacillusokat a dezinficiáló szerekkel kellőképpen elszigetelt nagy üveglapra tették s leöntötték sósavval, amely valamennyit rögtön elégette.

(Intézkedések Zágrábban.)

Zágrából táviratozza tudósítónk: Az országos kormány a bécsi pestis-eset alkalmából összehívta az országos közegészségügyi tanácsot,

hogy megállapítsa a betegség terjedése esetére teendő intézkedéseket. Együttal föl hívta a törvényhatóságokat, hogy gondoskodjanak kellő módon arról, hogy a kedden összeülő közegészségügyi tanács által javaslatba hozandó intézkedések haladéktalanul végrehajthatók legyenek.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Lecocq „Angot asszony leányáról”. A nagy komponista egy párisi zenelapban elmondja híres darabjának, „Angot asszony leánya”-nak a történetét. Egy brüsszeli színház igazgatójától kapta a szövegkönyvet, aki azzal a megjegyzéssel adta át neki:

— Száz ezreket adok most önnek.

Elovastam a darabot — mondja Lecocq — de nem találtam valami különösnek. Hosszadalmasak voltak ugyan a pár jelenetek, de azért egyes részletek mégis megkaptak. Ami azonban munkára készített, az a második felvonás végjelenete volt. Éreztem, hogy ott hatás rejlik. Nem mondanék azért igazat, ha azt állitanám, hogy valami különös lelkesedéssel fogtam a munkához. A dolog könnyen ment, csak a két asszony duettjével és az összekülvők karával nem tudtam boldogulni. Az utóbbival huszfélekép is megpróbálkoztam, míg elfogadható formát találtam. A darab első előadásakor fényes sikert aratott Brüsszelben, de azért mégis remegtem a párisi bemutatás előtt. Sehonnán sem kaptam volt csak egy biztató szót is. A közönség jéghidegen fogadta az első jeleneteket, de a felvonás közepén már éreztem, hogy belemeledett és mikor a függöny legördült, orkányszerű tapsvihartört ki. Három hónapig nem volt este nyitva a színház pénztára. Lefoglalták az összes jegyeket előre.

* Lejárt színmű-pályázat. A kolozsvári színház intendánsa ezélt egy évvel pályázatot hirdetett egy magyar tárgyú színműre és egy népszínműre. Ötszáz-ötszáz korona pályadíjat tűzött ki. A pályázatok határideje a napokban járt le. Tíz színmű és huszonnégy népszínmű érkezett be a határidőig a kolozsvári Nemzeti színház titkári hivatalához.

* Új darabok. A Magyar színház igazgatósága újabbán ismét két darabot szerzett meg előadásra. Az egyik a Maupassant híres novellájából készült „Mademoiselle Fifi” című egyfelvonásos dráma, Oscar Metenier műve. A darab Párisban esténként nagy sikerrel került színre, Brüsszelben pedig betiltották, mert attól tartottak, hogy nemzetközi bonnyodalmakat idézhet elő. (A porosz-francia háború lévén a háttere). A másik újdonság Sims és Merrick angol bohóza „My innocent boy (A kis ártatlan), amelyet Londonban három év óta játszanak egyfolytában.

* A molnár és gyermeke. Az általános szokásnak és a hagyománynak hódol a Magyar Színház is halottak napján és mindenszentekkor. E két nap délutánján előadhatja ugyanis mérsékelt helyárrakkal Raupach színművét: „A molnár és gyermeke”-t.

* A „Báránkyák repríze.” Varney szép zenéjű operette-jét, a „Báránkyák”-at eleveníti föl a jövő hét szombatján a Magyar Színház. Ez az operette tavaly 22-szer került színre telt nézőtér előtt; utoljára február 6-ikán adták s azután betegeskedések miatt vették le a műsorról. Most némi szerepváltozással kerül színre, amennyiben Sziklai Kornél és Láng Etelen, a régi főszereplőkön kívül Haller Irma, Bilkey Irén, Rózsahegyí és Kalmár játszik a főszerepeket. A repríze estélyén kerül bemutatásra Latzkó Andornak „Tíz év” című egyfelvonásos dramolette-je. Latzkónak első drámai terméke ez. A dramolette-ben két szereplő játszik, a milieuje is egészen új, párisias.

* Kamarazene. A kamarazene-egyesület első estéjét hétfőn, október 31-én, tartja meg. Közreműködnek a Hubay-Herzfeld-Waldbauer-Popper vonósnyestársaság és Lichtenstein Dóra dalénekesnő. Előadásra kerül: Volkmann G-dur (Loreley) négyese és Beethoven C-dur vonós ötöse. E két mű között Lichtenstein Dóra dalokat énekel. A második mély hegedűn Schmidt Gusztáv játszik.

Jegykiadás a „Harmoniá”-ban. Az egyesület vezetősége kéri a tagokat, sziveskedjenek jegyeiket október 25-ig átvenni, mert a fentartási előny ekkor megszűnik. Másodrendű ülés-bérlet hat estére öt forint.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* A „Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság” ma tartotta évi közgyűlését az üllői-ut 18. szám alatt levő fényes új helyiségében igazgatósági elnökének, Jókai Mórnak elnöklése alatt. A jegyzőkönyvet Hoffer Aladár igazgatósági titkár vezette. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseit, valamint a bemutatott zárszámadásokat elfogadták. Az előterjesztett javaslatokhoz képest a 47071 forint 05 krajczárnyi tiszta nyereségből 6 forintnyi, azaz hat százalékos osztalék fizetését határozták el. Tízezer forintot a tartalék-alapra és 9327 forint 58 krajczárt jutalékokra fordítanak, 3743 forint 47 krajczárt pedig a jövő év számlájára visznek át. — A három év előtt választott igazgatóságnak mandátuma lejárván, elnök a megszünt igazgatóság nevében köszöni az eddig tanúsított bizalmat és ez alkalomból örömmel emlékezik meg a szép és biztos fejlődésről, mely a társaság működésében és eredményeiben a lefolyt idő alatt nyilvánult, a társulat alapítóinak várakozásai teljes mértékben megvalósultak, az intézet befelé is megerősödött és új osztályokkal gyarapodott, kifelé pedig a vállalat minden ágában jelentékenyen kiterjedt. Eme szerencsés körülmények következtében az eddigi szótszórt lokalitások helyett alkalmas és összpontosított helyiségekről kellett gondoskodni. Örömet fejezi ki a felett, hogy a mai közgyűlést már ez új helyiségekben üdvözölheti, melyek már a külső formákban is jobban megfelelnek a társaság jelentős feladatainak. — Reichart N. János részvényes indítványára a közgyűlés a most leköszönt igazgatóságnak köszönetét és elismerését nyilvánította kiváló sikereit és egyezsmind a tükös szavazás mellőzésével az igazgatóság eddigi tagjait közfelkiáltással, egyhangúlag újból megválasztotta. Elnök lett Jókai Mór, alelnök Székely Ferencz, igazgatósági tagok: Adler Gyula, Ardo Alfréd dr., Beóthy Zsolt, Bleuer Soma dr., Mikszáth Kálmán, Révai Mór és Révai Ödön. A felügyelőbizottság tagjai, Oesterreicher Mór dr., Fodor Jenő dr., Hoffer Márton, Horovitz Lajos dr. és Lederer Ignác szintén újból megválasztottak. Kiseb folyó ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

FŐVÁROS.

(III. Béla emlékezete.) A budavári Mátyás-templomban eltemetett III. Béla király és felesége, antiochiai Anna királyné emlékezetét a székesfővárosi muzeum is meg akarja őrizni. E végből Toldy László dr. fővárosi főlevéltáros intézkedett, hogy a gyászünnepeknél szerepelt Árpád- és Chatillon-házi czimerek, valamint az ékszer-másolatok egy-egy példánya a fővárosi muzeumba kerüljön megőrzés végett.

(A közgyűlés tárgyai.) A szerdára kitűzött közgyűlés főbb tárgyai a következők: A Fuchs-féle volt kaszárnya bérheadása. A Károly-kaszárnyában volt dalcsarnok helyiségének új bérlete, a Deák Ferencz síremlékére rendelt összegből fönmaradt rész iránt való intézkedés, a tanács fölhatalmazása a szent János-kórház lelkesí állásának betöltésére és Rostaházy Kálmán Krisztinavárosi plébános kérvénye, a szent János-kórházi halottak után esedékes stóla ügyében, Budapest főváros történetének a megírása, a Krisztinavárosi nyári színház bérlete, Knuth Károly fellebbezése a káposztásmegyéri második nyomócső-vezeték elhelyező munkálatai ügyében.

VIDÉK.

* (Fozsony az új fogyasztási adótörvényjavaslat ellen.) A pozsonyi polgárság — mint tudósítónk írja — tegnap Mihályi királyi tanácsos elnöklése alatt pártkülönbség nélkül igen népes értekezletre gyűlt össze s elkeseredetten tiltakozott az új fogyasztási adótörvényjavaslat ellen, mely a várost körülbelül 70.000 forintnyi évi jövedelmétől üti el, ami csak a pótdadó tetemes felemelésére

volna helyreállítható a város háztartásában. Korcse ipartestületi elnök azzal fenyegetődött, hogy ha a kormány a dolgon nem segít, jövőre ellenzéki képviselőket fognak választani. Így mondta Korcse.

* (Kossuth Ferencz Szegeden.) Szegedi tudósítónk táviratolja: Kossuth Ferencz a függetlenségi párt néhány tagjával, ma városunkba érkezett. A ma tartott népgyűlésre jött le a társaság. Nagy néptömeg fogadta a vasutnál az érkezőket. A bevonulásnál a kocsisor előtt ötven magyarruhás banderista lovagolt. A népgyűlést nem a Klauzál-terén tartották meg, mint az eredetileg tervezve volt, mert attól féltek, hogy a szocialisták botrányt csinálnak. Kossuth Ferencz, Barabás Béla, Benyovszky Móricz gróf, Pápp Géza, Szinay Gyula és Polczner Jenő országgyűlési képviselők a szabadságharc-szobornál felállított emelvényen mondták el beszédeiket. A népgyűlés határozataként kimondották, hogy Szeged városa függetlenségi érzelmű polgárai a képviselőházhoz feliratot intéznek, melyben az önálló vámtérületet és külön nemzeti bank mellett foglalnak állást. Délben kétszázterítékű lakoma volt a „Tisza” szállodában. Kossuth Ferencz és társai a délutáni vonattal visszautaztak Budapestre.

* (Unitárius egyházi főtanács.) Az unitárius vallásközönség egyházi főtanácsa Kolozsvárt október harminczadikán és az utána következő napokon tartja meg évi gyűlését. A gyűlésen tesznek először jelentést dr. Brassai Sámuel, a múlt év folyamán elhunyt tudós hagyatékáról, ki végrendeletileg egész vagyonát az egyháznak hagyta.

TÖRVÉNYKEZÉS.

= Fölmentett jegyző. Győri Imre ocsádi jegyzőt, kit a gyulai törvényszék csalás és sikasztás miatt néhány hónap előtt két évi fegyházra ítelt, mint tudósítónk jelenti, a nagyváradi királyi tábla az ellene emelt vád és következményei alól fölmentette.

= A békési zendülés. Még élénk emlékezetben van az a véres zendülés, mely másfél évvel ezelőtt a békési vásáron kitört. A zendülést egy Onody János nevű garázda legény okozta, akit verekedés miatt a laczikonyhában a rendőrök elfogtak. Onoda ellenszegült a rendőröknek, mire ezek nagy tusa után bilincsekbe verték és így akarták a városházára vezetni, Onody ekkor fölizzgatta a népet a rendőrök ellen, minek véres zendülés lett a következménye. A zendülésnek egy áldozata és számos sebesültje volt. Ez ügyben kilenczvenhárom ember került a vádlottak padjára, kik közül többen már ki is töltötték a rájuk mért büntetést. Onody előtt tegnap hirdették ki — mint gyulai levelezőnk írja, — a kuria ítéletét, mely a vádlottat másfél évi fegyházzal sújtja. Onody sirva hallgatta meg az ítéletet és csak azt kérte, hogy minél előbb szállítsák a fegyházba.

SPORT.

+ Aradi lóversenyek. Ma volt az aradi versenyegylet által rendezett versenyek első napja. A kellemes idő nagy közönséget esalt ki a versenyterésre, mely mindvégig nagy érdeklődéssel szemlélte a szép versenyeket.

A versenyek eredménye a következő:

A sikversenyben Geist Gáspár Cereálja lett a győztes, az ügetőversenyben Kövér Lajos és Kubinyi Márton fogatai győztek a családi díjat (gátverseny) Liptay Béla Nyíri Dískása nyerte; második lett Geist Fodrása. A hölgyek díjában nagy meglepetésre Purgly László Gólyája lett az első, melyre a totalizátor tízszeres pénzt fizetett. A kurtiesi díjat Geist Pletykája nyerte, míg második Pejacsevich gróf Diszpolgára lett.

+ Football-mérkőzés. Budapest és Bécs közt harminczadikán football-mérkőzés lesz. A budapesti „Torna Club” legjobb játékosai mérik össze erejüket a bécsi football-játékosok egy híres angol csoportjával.

+ Az agancskállítás. Még csak egy napig lesz nyitva, aztán bezárják a Vigadó földszinti termét s szétküldik azokat a ritkaság vadásztrophéumokat, melyeknél nagyszerűbbek ilyen számban még Budapestén sem voltak kiállítva, másutt pedig

hiába keresnénk ilyeneket széles Európában. A vadász-körök alig tudnak betelni a sok szép vadászdiadajjal látásával s csaknem minden egyes darabban találnak valami rendkívülit, ami figyelmüket leköti. Így a Majláth gróf féle tizenhatosnak az erőssége, az Eszterházy Mihály gróf által kiállított huszonhatosnak a koronája, a Coburg Fülöp herceg tulajdonát képező exotikus agancsok az egész formája, az Almásy gróf féle vadaskerti agancs lapátszerű képződése, mely azonnal a Riding-féle agancsokat juttatja emlékdünkbe; a kapitális özagancsok s ezek között a tömérdek abnormitás és főleg a szepesmegyei őzbak agancsa, amely kifejlett tizenhat ágat számláló valószínűs koronát képez: mind-mind bámulatra ragadják a szemlélőt. Ugy halljuk, hogy holnap ő felsége a király is meg fogja tekinteni a kiállítást és talán az orleansi herceg is, aki holnap szintén átutazik Budapestre.

Bécsi lóversenyek.

(Ötödik nap.)

Nagy szégyen érte a magyar lótenyésztést a ma lefutott százezerkoronás Ausztria-díjban. Báró Oppenheim két éves Mashája, amely Németországban nem is tartozik az elsőrangúak közé, biztosan győzött Debutante, Tip-Top, Bogdány és még tíz más jó ló ellen. A verseny rendkívül izgalmas volt. A távoszlópnál Bogdány biztos nyerne látszott, de a tribünök előtt a tömzsi kis Masha mint egy egér szökött ki a csomóból. Hiába dolgozott kézzel-lábbal Adams Debutante-on és Sharpe Bogdányon, Masha elsőnek ért a célhoz. Bogdányt az utolsó pillanatban Tip-Top a negyedik helyre szorította a harmadik helyről. Az utóbb említett három ló csak fejhosszal volt egymástól elválasztva. A versenyt biztosan Tip-Top nyerte volna meg, ha nem lett volna teljesen elzárva az útja, úgy hogy csak közvetlen a cél előtt kapott egy kis szabad teret, amivel csak azt érthette el, hogy Bogdányt a harmadik helyről leszorította.

Masha győzelme nagyon lehangolta a közönséget. Voltak még egyéb apró meglepetések, amint azt különben a részletes eredmény is mutatja.

A részletes eredmény a következő:

I. Eladó-verseny. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter.

1. Péchy A. Magister 57.5 kilogramm, lovagolta Sharpe.
2. Geist G. Sarkantyú 53.5 kilogramm, lovagolta Bulford S.
3. Br. Harkányi Landerdale 52.5 kilogramm, lovagolta Wilton.

Futottak még: Hg. Auersperg Our Bay 55 kilogramm, lovagolta Warne. Gr. Kinsky Zd. Noblesse 51 kilogramm, lovagolta istállófiú. Mr. Newmarket Elfe 53.5 kilogramm, lovagolta Peake. Br. Podmaniczky G. Ozon 55 kilogramm, lovagolta Bulford A. Wahrmann R. Bac 55 kilogramm, lovagolta Adams. Lovag Wiener-Wellten Hofnung 51 kilogramm, lovagolta Marsh. Mr. C. Wood Beauharnais 55 kilogramm, lovagolta Hesp. Zangen I. Oculi 52.5 kilogramm, lovagolta istállófiú.

Bírói ítélet: Küzdelem után fejhosszal első, egy hosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 9, helyre 25 : 33, 59 és 48.

II. Gátverseny. Díj 3000 korona. Távolság 2800 méter.

1. Okolicsányi E. Alpár 68 kilogramm, lovagolta Buckenham.
2. Träckel A. Longchamps 63 kilogramm, lovagolta Geoghegan.
3. Hg. Auersperg Buda 63 kilogramm, lovagolta Williamson.

Futottak még: Hg. Auersperg Sylvester 65 kilogramm, lovagolta Hesp. Gr. Esterházy Lord of Kildare 68 kilogramm, lovagolta May. Schindler Toll 63 kilogramm, lovagolta Salter.

Bírói ítélet: Küzdelem után fejhosszal első, tíz hosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 47, helyre 25 : 105 és 105.

III. Handicap. Díj 2000 korona. Távolság 1300 méter.

1. Gróf Esterházy Wie Seide 51.5 kilogramm, lovagolta Poole.
2. Szemere M. Garibaldi 51.5 kilogramm, lovagolta Cleminson.
3. Dreher A. Billnitz 53.5 kilogramm, lovagolta Bulford S.

Futottak még: Herceg Hohenlohe Vigszinaház 64 kilogramm, lovagolta Sharpe. Dreher A. Dogma 60 kilogramm, lovagolta Smith. Gróf Zinnenberg Mauritius 56 kilogramm, lovagolta Ruxtable. báró Oppenheim Mentone 55 kilogramm, lovagolta Warne. Mr. Black Csintalan 55 kilogramm, lovagolta Buckenham, Mr.

Dorrry Katinka 53 kilogramm, lovagolta Adams, gróf Forgách Forgószél 52 kilogramm, lovagolta Wilton, lovag Wiener-Wellten Leonidas 49 kilogramm, lovagolta Sydenham, Wahrmann R. Jammerfetzen 46 kilogr., lov. Barton, Krausz L. Mia Theresina 44 kilogramm, lovagolta Slack, lovag Wiener Wellten Insel 40 kilogramm, lovagolta Fynan.

Bírói ítélet: Biztosan egy hosszal első, nyakhosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 61, helyre 25 : 113, 95 és 236.

IV. Ausztridíj. Díj 100,000 korona. Távolság 1300 méter.

1. Báró Oppenheim Masha 47 kilogramm, lovagolta Warne.
2. Báró Rotschild Debutante 56 kilogramm, lovagolta Adams.
3. Dreher A. Tip-Top 56.5 kilogramm, lovagolta Smith.

Futottak még: Bloitz Goldregen 60 kilogramm, lovagolta Ballantin. Dreher A. Busserl 57.5 kilogramm, lovagolta Bulford S. Egyedi A. Néni 56 kilogramm, lovagolta Griffiths. Lovag Lederer Timár 48.5 kilogramm, lovagolta Gilchrist, Péchy A. Iro 48.5 kilogramm, lovagolta Poole, báró Springer Ordur 56.5 kilogramm, lovagolta Park, báró Springer Féerie 47 kilogramm, lovagolta Wilton, báró Uchtritz Zs. Bogdány 57.5 kilogramm, lovagolta Sharpe. Lovag Wiener-Wellten Gomba 65 kilogramm, lovagolta Barker. Gróf Esterházy M. Titulus Bibendi 48.5 kilogramm, lovagolta Cleminson.

Bírói ítélet: Küzdelem után egy hosszal első, nyakhosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 105, helyre 25 : 96, 46 és 49.

V. Manfred-akadályverseny. Díj 3000 korona. Távolság 4000 méter.

1. Miklósfalvi ménés Hableány 68.5 kilogramm, lovagolta Geoghegan.
2. Miller J. ur Loreley I. 63.5 kilogramm, lovagolta Pinten.
3. Geist G. Bibis 63.5 kilogramm, lovagolta Csompora.

Futottak még: Gr. Kinsky Zd. Slava 63.5 kilogramm, lovagolta May. Gr. Merveldt Teretvár 63.5 kilogramm, lovagolta Buckenham. Schindler L. Margosza 63.5 kilogramm, lovagolta Salter. Hg. Taxis Gyurjád 63.5 kilogramm, lovagolta Slinn.

Bírói ítélet: Könnyen egy hosszal első, fejhosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 10, helyre 25 : 28, 27 és 33.

VII. Handicap. Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter.

1. Lov. Lederer Contrás 49 kilogramm, lovagolta Warne.
2. Br. Podmaniczky Cassiopei 58 kilogramm, lovagolta Park.
3. Wahrmann R. Damiette 52 kilogramm, lovagolta Cleminson.

Futottak még: Capt. Gaston The Winnings 60 kilogramm, lovagolta Barker. Gr. Festetics T. Balaton 58.5 kilogramm, lovagolta Smith. Mr. Reeves J. Esthajnal 55 kilogramm, lovagolta Adams. Gr. Festetics P. Eclair 55 kilogramm, lovagolta Poole. Mr. Lincoln Ducá 54 kilogramm, lovagolta Bulford A. Lov. Lederer Ládó 53 kilogramm, lovagolta Peake. Geist G. Résztes 52.5 kilogramm, lovagolta Sharpe. Dreher A. Raee 50 kilogramm, lovagolta Bulford S. Miklósfalvi ménés Trilby 43 kilogramm, lovagolta Finan.

Bírói ítélet: Könnyen két hosszal első, négy hosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 20, helyre 25 : 58, 397 és 93.

VII. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 1100 méter.

1. Gróf Orsich Judica 53.5 kilogramm, lovagolta Wilton.
2. Mr. Janoff Berta 50 kilogramm, lovagolta Cleminson.
3. Lovag Lederer Nell 50 kilogramm, lovagolta Bulford S.

Futottak még: gr. Festetics Heritiére 50 kilogramm, lovagolta Park. Mr. Reeves Nur neune 53.5 kilogramm, lovagolta Adams, báró Springer G. Orchef 55 kilogramm, lovagolta Sharpe, Zangen I. Kadmea 50 kilogramm, lovagolta Zangen.

Bírói ítélet: Küzdelem után fejhosszal első, négy hosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 16. Helyre: 39. 58 és 82.

NYILT-TÉR.

Értesítés.

Ezennel van szerencsém köztudomásra adni, hogy **EHRBAR FRIGYES** császári és királyi udvari és kamarai zongoragyáranak egyedüli képviselőjét egész Magyarországra átvettem és bátorodom a nagybecsű zene-érdeklődőket a termemben felállított gyönyörű Ehrbar-zongorák megtekintésére felkérni.

HECKENAST GUSZTÁV zongora-terme. Budapest, most IV., Gizella-tér 2., a Váci-utca sarkán

Dr. Gáspár Ferencz

egyetemes orvostudor

október hó 1-je óta lakik: Erzsébet-körút 30. sz. (Wesselényi-utca sarkán.) Különrendelés 4-5-ig.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

N. M. Temesvár. Nem egészen úgy áll a dolog. Még garcon-ember sem élhet meg randesen havi száz frankból Párisban, a családos ember élete pedig aránytalanul drágább. A helyzet illusztrálására megbízható forrásból a következőket közöljük önnel: Száz darab préselt szén (alig több két métermázsánál) öt frank, egy liter tej harmincz centime, egy liter petroleum ötven centime, egy font kenyér tizenhat centime, egy font hus egy frank és hetven centime; a realiskolák évi tandíja százhusz frank, a lóvonat, akár ha a szomszéd állomásra megy is, harmincz centime. Hát még a lakásnyomorúság! Három kicsiny szobából álló lakás, melék helyiségek nélkül, nyolczszázezerkétszáz frank! A konyhák többnyire olyan kicsinyek, hogy egy szekrényt sem lehet bennük fölállítani s az edényeket falon függő szekrényekben kell tartani. Éléskamara egyáltalán nincs. Cselédet csak igen magas bérért lehet kapni, hanem vannak bejáró asszonyok akik főznek, tálnak és mosogatnak, egyebet semmit sem tesznek huszonöt frank fizetésért. Mivel a szobák olyan kicsinyek, hogy minden szükséges butor számára nincs bennük elég hely, többnyire olyan „nappal szék, éjjel ág“-féle butorokat kénytelenek használni. És ez még nem is a legrosszabb helyzet, mert így is csak hat-nyolczezer frank jövedelemmel bíró családok élhetnek. Jó lesz, ha számot vet a körülményeivel, mielőtt erre a nagy lépésre rászánna magát.

Kis-Marton, B. F. 1. Bourget legtökéletesebb műve a „Végzetes idyll.“ Ha nem ér rá sokat olvasni, ebből az egyből legjobban megismerheti egyéniségét. A „Hazugságok“ című könyvét csak másodsorban kell olvasnia. 2. Bourget legújabb könyve most jelent meg Párisban; címe „Complications sentimentales“ (Az érzelem bonvadalmái) és három hosszabb novellát — vagy inkább regényvázlatot — tartalmaz.

Kozmopolita. Arad. Európa mai irodalmának képe nem fér bele egy szerkesztői üzenet keretébe, rövid tájékoztató azonban elmondunk valami keveset. A magyar irodalom állásáról — mint írja — eleget tud. Ami a külföldit illeti, arra nézve a következő megjegyzéseket tesszük: Németországban ez idő szerint a drámaírás virágzik csak, a szépirodalom ellenben nagyon hanyatlak. Franciaországban igen sok figyelmreméltót produkál az irodalom, színműveket és regényeket egyaránt, csak hogy ezek nem nyugodt olvasmányok, hanem fotografiai és fonográf-felvételei a családi- és klub-eseményeknek és, mint egy orosz író mondja, a „lúktető, torró életnek“. Az angol irodalom régóta nem ad Európának rémregényeknél egyebet; az olaszok és spanyolok vannak egyes sikerei, az utóbbinak főképen Echegaray révén, az uralkodó irodalom azonban az orosz és a norvég. Az orosz szépirodalommal, a norvég drámákkal „vezet“. A kisebb irodalmakról nincs mit mondanunk.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorologiai intézet távlati jelentése 1898. október 23-án reggel 7 órakor

Table with columns: Állomások, Legnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsiusn székint, Csapadékmm, Állomások, Legnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsiusn székint, Csapadékmm. Lists various cities like Arvadkállya, Szeged, Budapest, etc.

A barometer Közép-Európában tetemesen eme kedett, miáltal az egy zari maximum fejlődött. A depresszió Európa északi szélén vonult el. A csapadék általában csökkent. Csak északra és keletre esett kevés csapadék. A hőmérsékleti viszonyok változatlanok. Hazánkban az idő szárazra fordult. A hőmérséklet közel van normális értékéhez. Darút reggel ködös, száraz és enyhe idő várható.

CSALÁDI KRÓNIKA.

Orosz regény. (15)

Írta: DANILEVSZKI GERGELY.

A kertek és erdők esőndjét madárdal verte föl. A vadgalambok édes bugással ültek a partmenti tölgerek sűrű ágain. A Dnyepz zöld vize és a nádas fölött baglyok, kányák, gerliczék, sárgás pacstírták és vöröshajú harkályok röpködtek. A hajókázó urak közül sokan igen szép eredménnyel horgásztak. Az ég tiszta kék volt, mint a tenger színe. Egy felhőske sem vonult át rajta. A dél közelségét lépten-nyomon megérezte az ember. Alkonyatkor melancholikus nótára gyújtottak a torzborz hajú és szakálu evezősök s lapátjaikkal verték a taktust. Katalin huszárjai együtt énekeltek velük.

Igy telt el az utazás ideje május hatodikáig, amikor is ötven verszinyre voltak csak Koidaktól.

Beszélgetéssel és a gyönyörű panoráma szemlélésével töltötték az időt délig. A czárné dolgozószobájában maradt és hivatalos ügyekkel bajlódott, sőt kihallgatást is adott a magas méltóságu uraknak. Az ebéd közös volt. A társalgást francia szellemességekkel fűszerezték. Ligne herceg naplót vezetett mindenről, ugyszintén maga a czárné is. Ebéd után francia és német bohóságokat olvastak föl, tréfás francia anagrammákat írtak, rímeket rögtönöztek, találós meséket adtak föl, szatirikus dalokat énekeltek, zálogosdit játszottak, sakkoztak és kártyáztak. Egy német titkár színes vázlatokat készített a Dnyepz partvidékének sziklás hegyeiről.

Érdemes megemlíteni, hogy a czárné minden este, mikor visszavonult kajütjébe, fehér habos fejkötővel és fehér halókabátban odáült asztalához, félrehúzta a függönyöket, hogy a hold bevilágítson, s egy zöld atlaszbőrítékű füzetkébe verset vers után írogatott. Az udvari nép kíváncsián leste mindig az eremitage-drámák költőjének újabb produkcióit, a czárné titkolózása azonban a legrejtettebb czélzást is megtiltotta. Később mégis kitűdött, hogy a felséges asszony egy operettet komponált: „A hátor, derék és hős Archidejcsset“, melyet később Péterváron elő is adtak. Ennek az operettnek a kupléiban teljes fényességével tükröződött vissza a czárné jó hangulata, amely egész utján végig kísérte. Irásközben igen sokat törült, noha ismeretes dolog, hogy rímek dolgában roppantul gazdag volt.

A felséges költő irodalmi szórakozását ezen az estén kopogás zavarta meg.

— Ki az? — kérdezte a czárné, mire Pechterev kisasszony kedvesen csengő hangja felelt:

— A hercegtől jött valaki.

Katalin azonnal bebecsátlatta a küldöttet. Potemkin herceg küldöttje ezuttal gróf Michail Petrovics Rumjanzov volt. Azzal az üzenettel jött, hogy József császár, aki Falkenstein gróf név alatt utazik, május hatodikán Mirgorodba érkezett és nyolczadika van óta már Koidakban, hogy a czárné meglátogassa a gályán.

Katalin megparancsolta, hogy azonnal vessenek horgonyt, azután csónakba ült és partra vitette magát, ahol a hajóval együtt haladó udvari fogatok várták. Beszállt az elsőbe és Rumjanzov meg Beszborodko grófok és két hölgy kíséretében Falkenstein gróf elé hatatott.

— Hajts, barátom, hajts! — kiáltott a czárné a kocsisra, kényelmesen elhelyezkedvén az aranyozott kocsin, melynek faragványokkal díszített ablakain tőde tavaszi illat csapódott be. A kocsis, a nyolcz tüzes, sebesen száguldo patipa kormányzója, a czárné parancsának hallatára leemelte a süvegét és megfordult s a kocsisra mutatva így felelt:

— Ha nem ezen az aranyos játékszeren ülénk, anyuska, megmutatnám neked, hogy hogyan tudok hajítani. Ugy vagtatnek, hogy a kerék is s íkrát hányna!

A czárné mosolygva hallgatta a kocsis feleletét, amely tulajdonképen Beszborodko gróf megjegyzésének a fordítása volt. A gróf

ugyanis a kocsis mellett ült és természetében levő nyájasságánál fogva nem tudta megállni, hogy szoba ne ereszkedjék a kocsisal. Dmitro Kaczka igen talpraesetten felelt a gróf fogós kérdéseire, példának okáért így:

— Hol telelnek a rákok? kérdezte a gróf.

— A biróné zsebében, meg a papné szekrényében, felelt Dmitro.

Vége-hossza sem volt a sok kérdésnek és feleletnek. A czárné, udvarhölgyei és Rumjanzov igen jól mulattak a gróf és a kocsis évődésén. Időközben a Dnyepz jobb partjának egy meredek pontjára ért a kocsi, melynek csucsát elkerülvén, sebesen gördült lefelé a sziklába vágott, keskeny uton. Reggeli hat óra volt.

A kocsi mögött nehéz ködbe burkolva szürkéltek a Dnyepz sűrű nádasokkal környezett partjai. Jobboldalt völgyektől meg-megszakított hegylánczok, balról meg az urasági és a parasztbirtokok, legelők maradtak el.

Egyszerre csak az utasok feje fölött trombitaszó-féle hallatszott. Pechterev kisasszony föltekintett; darvak csapatja vonult át fölöttük a Dnyepren, harmas rendben, élénk zajjal. A fullajtárok meglegyintették a lovakat, melyek erre a biztatásra sebesebben vágattak, nagy porfelleget hagyván maguk után.

— Az én kalandjaim is kezdenek a Nagy Péter czáréhoz hasonlítani! szölt a czárné, a folyton váltakozó panorámában gyönyörködve, már amennyire lehetett a ködtől. De hozzon rám akármit a sors, dicső elődöm példája szerint én sem fogok elesüggedni soha. Az Anhalt-Zerbsti hercegnőből minden oroszok czárnöje lett és két koronás uralkodó siet üdvözlésére.

— Mit csinálunk azonban akkor, szölt Beszborodko gróf, ha a császár kocsija törött rúddal vagy törött kerekekkel megakadt valahol? Ezen az uton ilyesmi igen könnyen megeshetik.

Valóban, a kocsi egyre erősebben döcögött a göröngyös, hepe-hupás uton. A kocsi hátulja hol jobbra, hol meg balra terelődött a part felé. Egyszerre lekapja sípkáját a fullajtár és elkiáltja magát:

— Kocsizörgést hallok!

A tisztuló ködben vagy félverszinyire, egy erdőkanyarulatnál pompás nyolczszárfogat bukkant elő, mely a czárné kocsiával épen szemközt jött. József császár ült benne, aki egész kíséretét hátrahagyta s csak Potemkin herceggel kíséretelte magát. A czárné és Falkenstein gróf csakhamar találkoztak. Először a császár ugrott le a kocsiáról és odasietett a czárnehöz, akit időközben lesegítettek a fogatáról. Az uralkodók átölelték egymást, aztán néhány pillanat a szokásos üdvözlési szertartásokkal telt el. A czárné észrevett egy fehérre meszelt csárdát a közelben és indítványozta, hogy fogassanak ki, hadd pihenjenek kicsit a lovak, amibe a császár is meg a herceg is beleegyezett, bár az utóbbi igen bosszantotta a dolog. A czárné József császárral karonfogva ment elől. Katalin kísérete azonban kissé hátramaradt. Potemkin herceg az utat mutatta. Ő járt legelől.

— Micsoda csárda ez? morgott a herceg. Vitte volna el az ördög! Juthatott valaha eszembe, hogy itt fognak találkozni? Én építettem városokat, aláaknáztam hegyeket, meghódítottam királyságokat, kereszteltem tárokat, hogy Katalint hatalmassá tegyem. Csodákat műveltem, hogy e sivár földet betárazván, mindenütt fényt és gazdagságot találjon. A lengyel király fogadására Kanavában a német császára Cherszónban készültem. Minden pompásan volt elrendezve, s ime ök egy fülledt levegőjű, piszkos csapadékban találkoznak ahol egy zsidó, vagy kisorosz, vagy szlachczicz ugrándozik körülöttük és hazudik össze-vissza mindenfelet... Micsoda zürzavar ez!

— Méltóztassék felségteknek belépni — szölt monológját felbeszakítva a herceg, aki úgy viselkedett, mintha régóta ismert helyen járna, a felségek háta mögött azonban aggódva nézett szét a kicsiny szobában.

(Folytatás következik.)

SZÍNHÁZAK.

Budapest, hétfő, 1898. október 24-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évi bérlet 174. Havi bérlet 22.

Himfy dalai.

Vigjáték 3 felvonásban, egy előjátékkal. Írta: Berzók A.

Személyek:

Kisfaludy Sándor Mihályfi
Kisfaludy Károly Dezső
Ozveggy Bróné Rákosi
Szegedy Róza Cs. Alszegei
Bay Annoska Ligeti J.
Rosty Antal Vizvári
Bezzeredy Kalmán Császár
Jolán neje Csillag T.
Takács József Horváth
Kublics Imre Nádya B.
Fehér György, pap Bakó
Szalóky Péter Zilahy
Horváth János Frgessy
Gaal József Faludi
Nagy Pál Latabár
Nagy Pálné Vizváriné
Janka, leányok Dóri M.
Bogay Lászlóné Györgyné
Stanczi, leánya Vársárhelyi
Agh Ferencz Gabányi

Kezdetre 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.

Jáfet 12 felesége.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Írták: Antony Mars és Maurice Desvallieres. Fordította Makai Emil. Zenéjét szerzelte Viktor Rogier.

Személyek:

Paterson Jáfet Szirmai
Debora M. Csatai
Arabella Z. Bardy
Klári Palóczy B.
Beatrice S. Harmath
Rebeka Horváth
Zinna Kékesi
Mary barna L.
Eliz Nr. 1. Koltai
Eliz Nr. 2. Szegő
Helty Róza G.
Dorottya Solymosi
Baliveau Solymosi
Cassoulet Kassai

Kezdetre 7 órakor.

Belégzési kurák

orr-, gége-, torok- és mellbetegeknek, gleichenbergi mnta szerint berendezett

belégzési intézet József-körut 10.

Dr. Ziffer gleichenbergi furdőorvos szakkerü vezetése mellett Felvétel 10-12 és 3-4-ig. A felvett betegek a kurát a nap bármely szakában használhatják. 1402

Gyökeresszőlővesszők

fajtiszták, jégverés és peronoszpora-mentesek, kaphatók őszi vagy tavaszi ültetésre

PÓLYA BÉLA

p-szondai szőlőtelepéről (vasut, posta Szolnok.)

Európai gyökeres vesszők ára ezrenként:
Csemege-vesszőké 25 frt.
Borfajoké 20 frt.
Riparia pontalison ojtott gyökeres vesszőké fajkülönbség nélkül 150 frt.

Árak Szolnokon vasutra feladva értettek. Küldés utánvétellel.

FŐBB FAJOK. Csemege: Chasselas fehér és piros, (ropogós gyöngy szőlő), gohár, korán érő inom Madeline angerine, passatutti stb. Borfajok: Olasz rizling, nemes kadorka, török szőlő, muscat lunel, bakar stb.

Csak elsőrendű minőségek szállíthatnak.

KÁVÉ

és

TEA

elvánnoln és bórmentve, azóval teljesen költségmentesen házhoz szállítva.
4 1/2 kilo Gyöngy-kávó 6.80
4 1/2 " Chaba-kávó 6.60
4 1/2 " Mincea-kávó 6.50
4 1/2 " Jáva-kávó 6.50
4 1/2 " Jamalka-kávó 6.40
4 1/2 " Kávémentes 6.30
4 1/2 " kék Jáva-kávó 6.20
4 1/2 " Salvador-kávó 6.10
4 1/2 " Lacuaria-kávó 5.80
4 1/2 " Portoriko 5.80
4 1/2 " Carnacas-kávó 5.60
4 1/2 " Domingokávó 5.60
4 1/2 " Rio Lovó-kávó 5.50
4 1/2 " Victoria-kávó 5.40
4 1/2 " Santos-kávó I. 5.30
4 1/2 " Santos-kávó II. 4.50
4 1/2 " Santos k. III. fekete 3.80

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Népszínház	Magyar Színház	Vár Színház
Kedd	Crampton mester	Otello	Órult vagy szent	Hoffmann meséi	A krokodilus	—
Szerda	Antonius és Cleopatra	Fidelio	A végrehajtó	Nagyapó	Corignanék válópöre	—
Csütörtök	Pry Pál	A troubadour	A hálókocsik ellenőre	A szultán	A krokodilus	A dolovai nábob lánya
Péntek	Pietro Caruso Bűnhődés	A bűvös vadász	A végrehajtó	A varázsgyűrű	A gésák	—
Szombat	Pietro Caruso Bűnhődés	Faust	Aeneas papa	Nagyapó	Tiz év Báránykák	Rozenkranz és Gúldenstern
Vasárnap d. u.	A velencei kalmár	—	Mozgó fényképek	Lili	Molnár és gyermeke	—
Este	Pietro Caruso Bűnhődés	A királymondta	Aeneas papa	A piros bugyelláris	Corignanék válópöre	—

Magyar Borpincze

palackborainak főáradója

V., Mérleg-utca 4. szám,

fiókarúda

VII., Erzsébet-körut 56. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives figyelmét kitérő palackborainkra felhívni; fehér és vörös asztali borok 35 krtól kezdve palackokkal együtt, ugyszint az ország előkelő és jelentékeny termelőinek fajborai nagy választékban kaphatók. A Bőrgicsei Kegyes Tanítórend eredeti töltésű palackozott borainak, ugymint Lonszky Adóif tokaji aszu- és szamorodni borainak fiólerakata.

Telefon-szám 415.

Radó és Zárva

Budapest, V., Mérleg-utca 4. sz.

Angol és francia

toilettek

és kalapok

a legújabb modellek után a tegelegansabb kivitelben, mérsékelt árakon.

A. LEGRAND

Budapest, IV., Váci-utca 25. szám, I. em.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

4598 T. sz.

Közvetlen hálókocsik forgalomba helyezése.

F. évi október hó folyamán egy későbbben ki-hirdetendő naptól kezdve Budapest d. v.-ről Pragerhof-Marburg-Franzensfeste-Bozen-Griesen át Merán-ba és onnét fordított irányban Budapest d. v.-ra (a 201—1—402—4, illetőleg a 3—401—2—202 sz. gyorsvonatoknál, oly közvetlen kocsik fognak forgalomba helyezettetni) melyek egy egy I. és II. osztályu közvetlen kocsiszakason kívül még két i. oszt. háló-helylyel bírnak. Ezen közvetlen kocsik egyelőre csak az 1898—1899-ik téli évad alatt közlekednek.

Az I. osztályu háló-helyek használatáért a gyorsvonatra érvényes I. osztályu menetjegyeken felül Budapest d. v.-ról Bozen-Gries-Meran vagy fordított viszonylatban 15 korona illeték fizetendő. Ezen háló hely-illeték a hálóhely használatánál, eltérőleg a már lapunkban közöltekkel, szintugy az egész Budapest d. v. meráni vagy fordított utra, mint a részvonalon megtett utra (például Budapest d. v. Villach-Bozen-Gries-Nagy-Kanizsa) nyer alkalmazást.

Az üzletigazgatóság.

A Kőbányai Király-Sörfőző

dr. Korányi és dr. Kéty egyetemi tanár urak által gyógyszerelőkre ajánlott

„Góliát-Malátasöre

idegbajokban, vérszegénységben, emésztési zavaroknál, gyengeségben stb. kiváló sikerrel használhatók.

Legkellemesebb üdítő-ital.

Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy a városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

BUTOROK

részletfizetésre

legjutányosabb áron

Ehrentreu és Fuchs

testvéreknél

Budapest, Teréz-körut 8.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Katángy-Naptár-a

1899-re,

melyet az ORSZÁGOS HIRLAP előfizetői ingyen fognak megkapni hirdetések közlésére a legalkalmasabb.

Hirdetéseket elfogad: az Országos Hirlap kiadóhivatala VII. ker., József-körut 65. szám.

Belák Jstván

a tea a kávéhoz csomagolható.

KÁVÉ- és tea-kivitelre

BUDAPEST,

Rottenbiller-utca 4.

Transio magazin Fiume.

Telefon 61—75.